

Vodič kroz hrvatski zdravstveni sustav

*za tražitelje međunarodne
zaštite, azilante i strance pod
supsidijarnom zaštitom*

CARE
Common Approach for Refugees
and other migrants' health

Vodič kroz hrvatski zdravstveni sustav za tražitelje međunarodne zaštite, azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom

Izdavač:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Grafička obrada:

Nadja Šinkovec

Zagreb, 2016.

Sve slike u ovoj knjižici koriste se u skladu s uvjetima licenciranja mrežnog davatelja usluga Shutterstock.com.

Ova knjižica je dio projekta „717317 / CARE“, koji je financiran sredstvima iz Programa za zdravlje Europske unije (2014.- 2020.).

Sadržaj ove knjižice odražava isključivo stavove autora, koji su jedini odgovorni za nju. Sadržaj knjižice ne odražava stavove Europske komisije i/ili Izvršne agencije za potrošače, zdravlje i hranu (CHAFEA) ili bilo kojeg drugog tijela Europske unije. Europska komisija i Agencija ne preuzimaju nikakvu odgovornost za korištenje informacija koje knjižica sadrži.

Na dolasku

Ako ste izbjeglica, imate pravo na odgovarajuće zdravstveno informiranje i zdravstvenu zaštitu u skladu s potrebama i Vašim pravnim statusom. Proces prilagodbe na novu zemlju i socijalne, administrativne i političke uvjete nikako nije jednostavan. Razumljivo je da se ponekad osjećate izolirano i fizički nedovoljno dobro.

U svakom slučaju, Vaša briga o vlastitom zdravlju je jedno od Vaših najvažnijih odgovornosti i prava, a ova brošura će Vam pružiti osnovne informacije o tome kako možete ostvariti Vaša prava na zdravstvenu zaštitu.

U Republici Hrvatskoj postoje prihvatilišta i prihvatni centri koji trenutno pružaju mjesta za smještaj oko 700 migranata:

- **Porin** - u Zagrebu; azilanti, tražitelji azila, ilegalni migranti (zamjena za detenciju) - privremeni smještaj.
- **Kutina** - oko 80 km od Zagreba; ranjive skupine - žene, djeca bez pratnje, obitelji s djecom.

- **Ježevo** - u nadležnosti Odjela za granice Ministarstva nadležnog za unutarnje poslove; centar za detenciju i deportaciju stranaca.

Obitelji se ne razdvajaju, a ranjive osobe, poput žena koje migriraju same, djece bez pratnje, osoba koje su doživjele neku traumu, su smještene u zasebne prostorije.

Centar za strance u Ježevu je u nadležnosti Ministarstva nadležnog za unutarnje poslove i služi za detenciju i deportaciju stranaca. Iako je primarno centar za ilegalne migrante, ponekad su tamo smješteni i stranci koji su podnijeli zahtjev za međunarodnu zaštitu pa ostaju tamo privremeno i određeno vrijeme, nakon čega su prebačeni u prihvatni centar za tražitelje azila.

Prihvatni centri djeluju u skladu s pravilima definiranim u Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o strancima (NN 74/2013)¹ kojim su propisani uvjeti smještaja,

¹http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_74_1475.html

boravka i kretanja stranaca u prihvatnim centrima, kao i dnevne aktivnosti te prava i obveze stranaca koji borave u prihvatnim centrima. Medicinski timovi i njihove usluge su dostupni na poziv ili su smješteni u blizini prihvatnih centara. Ministarstvo nadležno za zdravstvo blisko surađuje s Ministarstvom nadležnim za unutrašnje poslove po pitanju zdravlja migranata.

Po Vašem dolasku, medicinski tim bi Vas trebao pregledati i ustanoviti eventualne ozljede ili hitna medicinska stanja (poput iscrpljenosti, dehidracije i dr.), pružiti Vam odgovarajuću liječničku pomoć te po potrebi pozvati hitnu medicinsku pomoć.

Dok ste u zatvorenim centrima, imate pravo na besplatnu zdravstvenu zaštitu u hitnim stanjima.

U slučajevima opravdanih hitnih stanja, svaka osoba ima pravo na hitnu medicinsku pomoć i hitno liječenje, neovisno o pravnom statusu. U takvim slučajevima

potrebno je obavijestiti službenu osobu u prihvatnom centru, koja će pozvati hitnu pomoć. U slučaju kada je na jednom mjestu prisutan velik broj osoba čije zdravstveno stanje zahtjeva hitnu medicinsku pomoć, provodi se trijaža kako bi se utvrdili slučajevi prema stupnju hitnoće i onima najhitnijim dala prednost.

Prema Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/2015)², sljedeći pojmovi se primjenjuju u ovoj brošuri:

- **Tražitelj međunarodne zaštite** – državljaniin treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja izrazi namjeru za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu (u daljnjem tekstu: zahtjev) do izvršnosti odluke o zahtjevu. Iznimno, tražitelj može biti i državljaniin države članice Europske unije kada je to propisano odredbama Protokola 24. Ugovora iz Lisabona.
- **Azilant** – izbjegla osoba kojoj je odobren azil. Azil će biti odobren tražiteljima koji se nalaze izvan države državljanstva ili prebivališta, a u utemeljenom su

²http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_06_70_1328.html

strahu od progona zbog rase, vjeroispovijesti, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkom mišljenju, a zbog kojih nisu u mogućnosti ili ne žele prihvatiti zaštitu navedene države.

- ***Stranac pod supsidijarnom zaštitom*** – državljaniin treće zemlje ili osoba bez državljanstva kojoj je priznata supsidijarna zaštita. Supsidijarna zaštita daje se tražitelju koji ne udovoljava kriterijima za azil, ako postoje opravdani razlozi koji upućuju da bi osoba, u slučaju povratka u zemlju porijekla, bila suočena s rizikom dolaska u opasnost i koja nije u mogućnosti ili zbog navedenog rizika ne želi biti podvrgnuta zaštiti te države.
- ***Stranac pod privremenom zaštitom*** – državljaniin treće zemlje ili osoba bez državljanstva kojoj je odobrena hitna i privremena zaštita, uveden kao kategorija odlukom Vijeća EU o postojanju masovnog ulaska raseljenih osoba. Najdulje dozvoljeno trajanje privremene zaštite iznosi tri

godine, a inicijalno je odobrena na razdoblje od jedne godine.

- **Stranac u transferu** – državljani treće zemlje ili osoba bez državljanstva koja je u postupku primopredaje odgovornoj državi članici Europskoga gospodarskog prostora radi razmatranja njezinog zahtjeva.
- **Ranjiva osoba** – osobe lišene poslovne sposobnosti, djeca, djeca bez pratnje, starije i nemoćne osobe, teško bolesne osobe, osobe s invaliditetom, trudnice, samohrani roditelji s maloljetnom djecom, osobe s duševnim smetnjama te žrtve trgovanja ljudima, žrtve mučenja, silovanja ili drugog psihičkog, fizičkog i spolnog nasilja, kao što su žrtve sakaćenja ženskih spolnih organa.

Pri dolasku

Pravilnikom o sadržaju zdravstvenoga pregleda tražitelja azila, azilanata, stranaca pod privremenom zaštitom i stranaca pod supsidijarnom zaštitom (NN 39/2008)³ i u

³http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_04_39_1346.html

slučaju jednog od gore navedenog statusa, propisani su sljedeći postupci:

- **Pri dolasku** u prihvatilište uz mjere osobne higijene (pranje i izmjena odjeće) provodi se dezinfekcija odjeće osoba kao i dezinfekcija samih osoba te zamjena rublja i odjeće.
- **Orijentacijski uvid u zdravstveno stanje** radi uočavanja jasnih znakova bolesti, npr. povišene temperature, osipa ili proljeva, te se po potrebi osoba upućuje liječniku.
- **Osnovni liječnički pregled** - tijekom prvih sedam dana boravka u prihvatilištu, tražitelji azila trebaju obaviti osnovni liječnički pregled radi otkrivanja akutnih zaraznih bolesti i utvrđivanja cijepljenog statusa te primiti nužna cjepiva kao i pisanu potvrdu o liječničkom pregledu i uputi o zdravstvenom nadzoru.

Tražitelj azila stavlja se pod zdravstveni nadzor u trajanju od 21 dan, tijekom kojeg će se manifestirati određene zarazne bolesti (kao što je žuta groznica,

ospice i druge) ako je osoba u Hrvatsku došla u fazi inkubacije, dobiti rezultati obavljenih laboratorijskih pretraga te obaviti potrebna cijepljenja.

- **Dopunski liječnički pregled** s pretragama koji je usmjeren na eventualne kronične zarazne bolesti ili kliconoštvo kao i daljnja cijepljenja, tražitelj azila treba obaviti u okviru pribavljanja zdravstvene svjedodžbe. Svjedodžba o zdravstvenom stanju uručuje se osobi u dva primjerka, od kojeg se jedan prilaže uz ostalu dokumentaciju u sklopu podnošenja zahtjeva za status, a drugi osoba zadržava za sebe. Pozitivan nalaz neke kronične bolesti ne može utjecati na odluku o dobivanju statusa azilanta.

U pogledu **zaraznih bolesti** zdravstveni pregled uz anamnezu obuhvaća pregled na tuberkulozu, svrab, trbušni tifus i po potrebi na druge bakterijske i parazitarne crijevne infekcije. Također, kod svih osoba treba napraviti krvnu pretragu na osnovne pokazatelje moguće zarazne bolesti, a kod osoba

koje dolaze iz tropskih zemalja endemskih za određene bolesti, treba napraviti odgovarajuće pretrage. Na temelju podataka dobivenih anamnezom i pregledom po potrebi treba uključiti i druge pretrage ili preglede, te osobu uputiti na liječenje.

- **Cijepljenje** - u okviru pregleda i uzimanja anamneze potrebno je utvrditi cijeplni status svake osobe te kontrolirati prisutnost ožiljka od BCG-a.

Sve osobe do 35 godina starosti, a starije od jedne godine života, odmah po ulasku treba cijepliti jednom dozom cjepiva protiv ospica (monovalentnim ili kombiniranim cjepivom), dječje paralize, difterije i tetanusa. Predškolsku djecu i školsku djecu do 14 godina života treba uključiti u besplatan Program obveznih cijepljenja u skladu s preporukama Programa za necijepljene ili nepotpuno cijepljene osobe za pojedinu dob.

- **Zdravstveno savjetovanje** - tražitelje azila potrebno je obavijestiti o potrebi i mogućnostima zaštite i

liječenja od zaraznih bolesti u Hrvatskoj, o važnosti i koristi te načinu provođenja programa obveznih cijepljenja i dr.

- ***Ostale mjere*** - zdravstvene ustanove pružaju usluge zdravstvene skrbi tražitelju azila na temelju predočena iskaznice tražitelja azila ili potvrde o podnesenom zahtjevu za azil.
- ***Liječenje akutnih bolesti i boli*** - u opravdanim hitnim slučajevima imate pravo na hitnu medicinsku pomoć i nužno medicinsko i stomatološko liječenje, uključujući i lijekove, zavoje te druge usluge nužne za liječenje, oporavak ili ublažavanje bolesti ili posljedica bolesti.

Prava na zdravstvenu zaštitu

Pravni okvir

U Hrvatskoj, pravni okvir za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu tražitelja međunarodne i privremene zaštite, azilanata, stranaca pod supsidijarnom zaštitom, stranaca pod privremenom zaštitom i ilegalnih migranata čine:

- Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/2015)⁴
- Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u RH (NN 80/2013)⁵
- Pravilnik o sadržaju zdravstvenoga pregleda tražitelja azila, azilanata, stranaca pod privremenom zaštitom i stranaca pod supsidijarnom zaštitom (NN 39/2008)⁶.

Ako ste migrant, postoji nekoliko kategorija kojima je dozvoljen pristup sustavu zdravstvene zaštite u Hrvatskoj:

- Tražitelj međunarodne zaštite (uključuje tražitelje azila)

⁴http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_06_70_1328.html

⁵http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_06_80_1667.html

⁶http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_04_39_1346.html

- Stranac pod privremenom zaštitom
- Azilant
- Stranac – član obitelji azilanta
- Stranac pod supsidijarnom zaštitom
- Stranac – član obitelji stranca pod supsidijarnom zaštitom
- Stranac koji ilegalno boravi u Republici Hrvatskoj

Tražitelji međunarodne zaštite (uključuje tražitelje azila)

- Obvezni su podvrgnuti se medicinskom pregledu.
- Zdravstvena zaštita tražitelja uključuje hitnu medicinsku pomoć i nužno liječenje bolesti i ozbiljnih mentalnih poremećaja. Imaju pravo na hitnu medicinsku skrb i hitan medicinski transport prema odluci liječnika te pravo na hitnu stomatološku pomoć. Nabavljanje zamjenskog zuba moguće je samo u slučajevima u kojima je to iz medicinskih razloga neodgodivo.

- Imaju pravo na nužno liječenje prema odluci liječnika koja uključuje: održavanje životnih funkcija, zaustavljanje ili sprječavanje krvarenja, prevenciju iznenadnog narušavanja zdravstvenog stanja koje bi moglo prouzročiti trajna oštećenja organa ili životnih funkcija, liječenje šoka, liječenja kroničnih bolesti i stanja čije bi zanemarivanje moglo neposredno ili naknadno prouzročiti invaliditet, druga trajna oštećenja ili smrt, liječenje visoke temperature i sprječavanje širenja infekcije koja bi mogla dovesti do sepse, liječenje ili prevencija trovanja, liječenje lomova kostiju ili uganuća te drugih ozljeda koje zahtijevaju liječničku intervenciju, lijekove sa službenog popisa lijekova propisivanih za liječenje navedenih stanja.
- Pravo na zdravstvenu zaštitu žena – ženama pri porodu i ženama koje su upravo rodile, biti će pružena medicinska njega, sestrinska njega, usluga primalje, lijekova, zavoja i ostala njega.

- Omogućeno je liječenje žrtava mučenja i traumatiziranih tražitelja azila.
- Tražitelji kojima je potreban poseban pristup, a naročito žrtve mučenja, silovanja i drugih oblika psihološkog, fizičkog ili spolnog nasilja, dobit će prikladnu zdravstvenu zaštitu u skladu sa posebnim okolnostima u kojima se nalaze ili posljedicama djela kojima su bili podvrgnuti.
- U slučaju oslabljenih materijalnih uvjeta ili njihovog povlačenja, tražiteljima se svejedno omogućava pristup zdravstvenoj zaštiti.
- Troškove zdravstvene zaštite pokriva ministarstvo nadležno za zdravstvo.

Azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom

- Obvezni su podvrgnuti se medicinskom pregledu.
- Kao azilant ili stranac pod supsidijarnom zaštitom Vi i članovi Vaše obitelji imate pravo na zdravstvenu zaštitu u skladu sa zakonodavnim okvirom koji

regulira zdravstveno osiguranje i zdravstvenu zaštitu u Republici Hrvatskoj.

- Ministarstvo nadležno za zdravstvo pokriva troškove zdravstvene zaštite.

Stranci pod privremenom zaštitom

- Obvezni su podvrgnuti se medicinskom pregledu.
- Zdravstvena zaštita stranaca pod privremenom zaštitom uključuje hitnu medicinsku pomoć, a za ranjive skupine prikladnu medicinsku i drugu pomoć.
- Ministarstvo nadležno za zdravstvo pokriva troškove zdravstvene zaštite.

Stranci bez statusa / ilegalni migranti

- Medicinski je pregled obvezan za sve novopridošle u prihvatni centar za strance.
- Stranci koji ilegalno borave u Republici Hrvatskoj, smješteni u prihvatnom centru za strance, čija je

deportacija odložena ili koji imaju određen rok za povratak, imaju pravo na hitnu medicinsku pomoć.

- Troškovi zdravstvene skrbi stranaca koji ilegalno borave u Republici Hrvatskoj, smješteni u prihvatnom centru za strance, čija je deportacija odložena ili koji imaju određen rok za povratak, pokrivaju se iz Državnog proračuna.
- Troškove zdravstvene njege stranaca koji ilegalno borave u Republici Hrvatskoj pokrit će stranci sami, a ako to nije moguće, biti će pokriveni iz Državnog proračuna.

Prava djece na zdravstvenu skrb

Dijete bez pratnje je državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva mlađa od 18 godina koja je ušla u Republiku Hrvatsku bez pratnje punoljetne osobe odgovorne za nju u smislu roditeljske skrbi prema zakonima Republike Hrvatske, dok ne potpadne pod skrb takve osobe. Ova kategorija uključuje i svu djecu koja su

ostavljena bez pratnje nakon ulaska u Republiku Hrvatsku.

Ako se tijekom postupka odobravanja međunarodne zaštite pojavi sumnja u dob djeteta bez pratnje, provest će se utvrđivanje dobi djeteta na temelju dostupnih informacija o djetetu, uključujući i stručna mišljenja osoba uključenih u rad sa djetetom. Ako su dostupne informacije nedovoljne, provest će se medicinski pregled uz prethodni pismeni pristanak djeteta i skrbnika na odgovarajućem jeziku, uz puno poštovanje prema maloljetniku bez pratnje te uz osiguranog odgovarajućeg prevoditelja za vrijeme provedbe samog medicinskog postupka.

Zdravstveno osiguranje i registracija u zdravstvenom sustavu

U Hrvatskoj postoji obvezno i dobrovoljno zdravstveno osiguranje.

Obvezno zdravstveno osiguranje

Obvezno zdravstveno osiguranje je obvezno za sve osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj i strance s odobrenim stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj, a provodi ga Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO). Ono pokriva troškove samo osnovnih i hitnih zdravstvenih usluga i pregleda, a sve ostalo (kao što su specijalistički pregledi i usluge, bolničko liječenje, mnogi lijekovi i dr.) zahtijeva dodatno plaćanje ili dopunsko zdravstveno osiguranje.

Dopunsko zdravstveno osiguranje

Dopunsko zdravstveno osiguranje je dobrovoljno osiguranje koje osobe s obveznim zdravstvenim osiguranjem mogu sklopiti s jednom od osiguravajućih kuća u Hrvatskoj. Dopunsko zdravstveno osiguranje pokriva razliku između pune cijene zdravstvene usluge i

dijela koji pokriva osnovno zdravstveno osiguranje. Djeca i adolescenti u dobi do 18. godine života ne trebaju dopunsko zdravstveno osiguranje jer sve njihove zdravstvene usluge pokriva obvezno zdravstveno osiguranje.

Prema Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju i zdravstvenoj zaštiti stranaca u Republici Hrvatskoj (NN 80/2013)⁷, kao stranac koji nije obavezan ostvariti zdravstveno osiguranje u skladu sa zakonom, imate pravo na zdravstvenu zaštitu na način i prema uvjetima propisanim zakonom, Smjernicom 2011/24/EU, regulativama EU i međunarodnim ugovorima. Prije korištenja zdravstvene zaštite u zdravstvenoj ustanovi ili kod zdravstvenog djelatnika u privatnoj ordinaciji ili kod drugih pružatelja zdravstvenih usluga, morate ***dokazati svoj status dokumentom koji Vam je izdala policijska uprava ili policijska postaja.***

Raspon prava na zdravstvenu zaštitu posebnih kategorija ovisi o statusu stranaca u Republici Hrvatskoj. Tako

tražitelj azila ima pravo na hitnu medicinsku pomoć i nužno liječenje dok stranci pod supsidijarnom zaštitom i azilanti te članovi njihovih obitelji imaju isti opseg prava na zdravstvenu zaštitu kao i osoba s obveznim zdravstvenim osiguranjem.

Stranac može ostvariti pravo na zdravstvenu zaštitu u Republici Hrvatskoj ako je:

- stranac na privremenom boravku
- stranac na privremenom boravku bez obveznog zdravstvenog osiguranja koji ne ostvaruje prava prema gore navedenom pravnom okviru
- tražitelj azila
- stranac pod privremenom zaštitom
- azilant
- stranac - član obitelji azilanta
- stranac pod supsidijarnom zaštitom
- stranac - član obitelji osobe pod supsidijarnom zaštitom
- stranac koji ilegalno boravi u Republici Hrvatskoj.

Stranac snosi troškove zdravstvene zaštite u Republici Hrvatskoj ako pravo na zdravstvenu zaštitu nije osigurano na neki drugi način u skladu sa propisima EU ili međunarodnim ugovorima odnosno ako zakonom nije drugačije propisano.

U Državnom proračunu RH osiguravaju se sredstva za zdravstvenu skrb za:

- tražitelje azila
- strance pod privremenom zaštitom
- azilante
- strance - članove obitelji azilanta, osim ako obvezno zdravstveno osiguranje nije osigurano drugim sredstvima
- strance pod supsidijarnom zaštitom
- strance - članove obitelji stranaca pod supsidijarnom zaštitom, osim ako obvezno zdravstveno osiguranje nije osigurano drugim sredstvima

- maloljetne strance koji se zateknu u Republici Hrvatskoj bez pratnje roditelja ili skrbnika (osobe odgovorne za maloljetnika)
- strance koji borave u Republici Hrvatskoj na poziv njihovih Vladinih tijela
- strance koji boluju od kolere, kuge, virusne hemoragijske groznice ili tifusa
- strance koji ilegalno borave u prihvatnom centru u Republici Hrvatskoj ili je njihova prisilna deportacija privremeno odgođena ili imaju definiran rok za povratak.

Iskaznica zdravstvenog osiguranja

Da bi mogle koristiti prava iz obveznog i dopunskog zdravstvenog osiguranja, osigurane osobe moraju predložiti zdravstvenu iskaznicu pri svakom posjetu liječniku, zubaru ili u ljekarni pri podizanju lijeka koji mu je njegov liječnik propisao. Zdravstvenu iskaznicu izdaje Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO).

Azilanti, stranci pod supsidijarnom zaštitom i članovi njihove obitelji *ne stječu status zdravstveno osigurane osobe, ne ostvaruju pravo na izbor doktora primarne zdravstvene zaštite i ne dobivaju zdravstvenu iskaznicu HZZO-a*. Umjesto toga, dobivaju *dokument izdan od Ministarstva unutarnjih poslova (dozvola boravka)* kojim dokazuju ostvareni status u Republici Hrvatskoj i temeljem kojeg mogu biti korisnici zdravstvene zaštite u ugovornim zdravstvenim ustanovama u opsegu kojeg pokriva obvezno zdravstveno osiguranje.

Primarna zdravstvena zaštita odraslih

Zdravstvene usluge iz područja primarne zdravstvene zaštite pružaju liječnici obiteljske medicine, ginekolozi, pedijatri, stomatolozi i patронаžne sestre iz Doma zdravlja.

Timove u primarnoj zdravstvenoj zaštiti čine liječnik i medicinska sestra, a liječnici u primarnoj zdravstvenoj zaštiti najčešće su osobe s kojima pacijenti ostvaruju prvi kontakt sa zdravstvenim sustavom. ***Za odlazak doktoru primarne zdravstvene zaštite nije potrebna uputnica***, ali je u većini slučajeva ***potrebno naručiti se*** tj. unaprijed dogovoriti termin dolaska.

Ako Vam zatreba liječnička pomoć izvan radnog vremena doktora primarne zdravstvene zaštite (tijekom vikenda, blagdana ili tijekom noći), informirajte se koja je dežurna ambulanta Doma zdravlja ili u slučaju hitnog stanja pozovite Hitnu pomoć na 112 ili 194.

U prihvatne centre za tražitelje azila dolaze doktori primarne zdravstvene zaštite iz ugovornih domova zdravlja prema predviđenom rasporedu i pružaju usluge zdravstvene zaštite. Za sva hitna medicinska stanja potrebno je pozvati hitnu medicinsku pomoć.

Primarna zdravstvena zaštita djece

*U Hrvatskoj zdravstvenu zaštitu za dojenčad, malu i predškolsku djecu pružaju **pedijatri**, dok o djeci školske dobi i odraslima brinu **liječnici obiteljske ili opće medicine**. Pedijatri provode preventivne sistematske preglede, savjetovanja, cijepljenje (Tablica 1) i liječenje oboljele djece. Za posjet pedijatru nije potrebna uputnica, ali je potrebno prethodno naručiti se tj. dogovoriti termin posjete.*

*U Hrvatskoj **postoje liječnici specijalisti školske medicine** koji rade u zavodima za javno zdravstvo, a provode preventivne preglede, cijepljenje i zdravstvenu edukaciju učenika i studenata.*

Maloljetna osoba koja je zatečena na području Republike Hrvatske bez roditelja ili skrbnika koji su odgovorni skrbiti o njoj, ima pravo na zdravstvenu zaštitu kao i svaka osoba koja ostvaruje prava iz područja obveznog zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj.

Cijepljenje djece

U Hrvatskoj je cijepljenje djece obavezno prema Programu obveznih cijepljenja (Tablica 1).

Osim cjepiva u sklopu programa obveznog cijepljenja, učenici se mogu besplatno cijepiti protiv humanog papiloma virusa. Postoji mogućnost i dodatnih cijepljenja koja se plaćaju, poput cijepljenja protiv rota virusa, pneumokoka, krpeljnog encefalitisa, gripe i dr.

Tablica 1. Cijepljenje prema Programu obveznog cijepljenja, 2016. godina

	Dob (mjeseci)				Dob (godine)		Razred osnovne škole			Dob (godine)		
<i>Cjepivo</i>	0	2	4	6	1	5	I.	VI.	VIII.	19	24	60
<i>BCG (tuberkuloza)</i>	x											
<i>Hib (Hemophilus influenzae tipB)</i>		x	x	x	x							
<i>Di Te Per (difterija, tetanus, hripavac)</i>		x	x	x	x	x	*					
<i>Polio (poliomijelitis)</i>		x	x	x	x		x		x	*		
<i>Di Te (difterija, tetanus)</i>							*		x	*	*	
<i>Mo Pa Ru (morbili, mumps, rubella)</i>					x		x					
<i>Hepatitis B¹</i>		x	x	x	x		*	3x				
<i>ANA-TE (tetanus)</i>												x

1 cijepi se i novorođenčad HBsAg-pozitivnih majki odmah po rođenju uz primjenu imunoglobulina prema postekspozicijskoj shemi

* Proveriti status cijepljenja i nadoknaditi propušteno cijepljenje ukoliko je potrebno

Specijalistička zdravstvena zaštita

*U slučaju kada zdravstveno stanje osobe zahtijeva specijalističku zdravstvenu zaštitu u smislu pregleda, određenih dijagnostičkih pretraga i/ili liječenja, **doktor primarne zdravstvene zaštite uputit će osobu** odgovarajućem liječniku specijalistu izdavanjem odgovarajuće uputnice. Pacijent treba unaprijed dobiti termin pregleda od zdravstvene ustanove u koju je upućen. U slučaju da osoba želi da ju pregleda specijalist određenog roda, to treba napomenuti prilikom dogovaranja termina.*

Specijalistička zdravstvena zaštita u Republici Hrvatskoj je organizirana na nekoliko razina.

Sekundarna razina zdravstvene zaštite uključuje bolnice, poliklinike i specijalne bolnice za rehabilitaciju. Bolnice mogu biti opće ili specijalne. Sve opće i većina specijalnih bolnica je u vlasništvu jedinica regionalne i lokalne uprave. Opće bolnice uglavnom djeluju na razini općina, a specijalne na razini Hrvatske.

Na *tercijarnoj razini* djeluju kliničke bolnice i klinički bolnički centri. Pored pružanja najkompleksnije zdravstvene zaštite, ustanove na tercijarnoj razini su zadužene i za medicinsku edukaciju i istraživanje.

U javnim bolnicama zaposlenici ne primaju novac direktno od pacijenata za svoje usluge.

Specijalističke ordinacije nalaze se u poliklinikama u sklopu bolnica, ali i u nekim domovima zdravlja te privatnim zdravstvenim ustanovama. Ako privatne specijalističke klinike imaju ugovor s HZZO-om, tada njihove usluge djelomično pokriva obvezno zdravstveno osiguranje odnosno potpuno u slučaju dopunskog ili dodatnog zdravstvenog osiguranja. Ako privatni liječnik specijalist nema takav ugovor, tada se njegova usluga u potpunosti plaća te nije potrebno imati uputnicu doktora primarne zdravstvene zaštite.

Prijem u bolnicu

U slučaju da je potrebno bolničko liječenje, *doktor primarne zdravstvene zaštite mora izdati osobi uputnicu*. Obično osoba prije odlaska u bolnicu dobije upute što bi bilo dobro da sa sobom ponese u bolnicu. Tako se, uz *obaveznu medicinsku dokumentaciju*, obično preporuča uzeti:

- donje rublje,
- papuče,
- higijenske potrepštine, poput sapuna, češlja, četkice za zube, zubne paste, pribora za brijanje,
- naočale za vid po potrebi,
- mobitel,
- časopise ili knjigu kako bi se skratilo vrijeme boravka u bolnici.

U slučaju hospitalizacije, zdravstveni djelatnici u bolnici trebali bi Vas informirati o rizicima povezanim s dijagnostičkim i terapijskim postupcima i zahvatima (operacije, manji zahvati, anestezija i dr.), kao i o drugim mogućnostima Vašeg liječenja. Prije podvrgavanja

određenim medicinskim postupcima u bolnici, osoblje će zatražiti od Vas da potpišete Obrazac suglasnosti odnosno Izjavu o odbijanju pojedinog dijagnostičkog, odnosno terapijskog postupka.

U slučaju hitnog medicinskog stanja, osoba se odmah hospitalizira bez uputnice preko hitne medicinske službe tj. hitnog prijema.

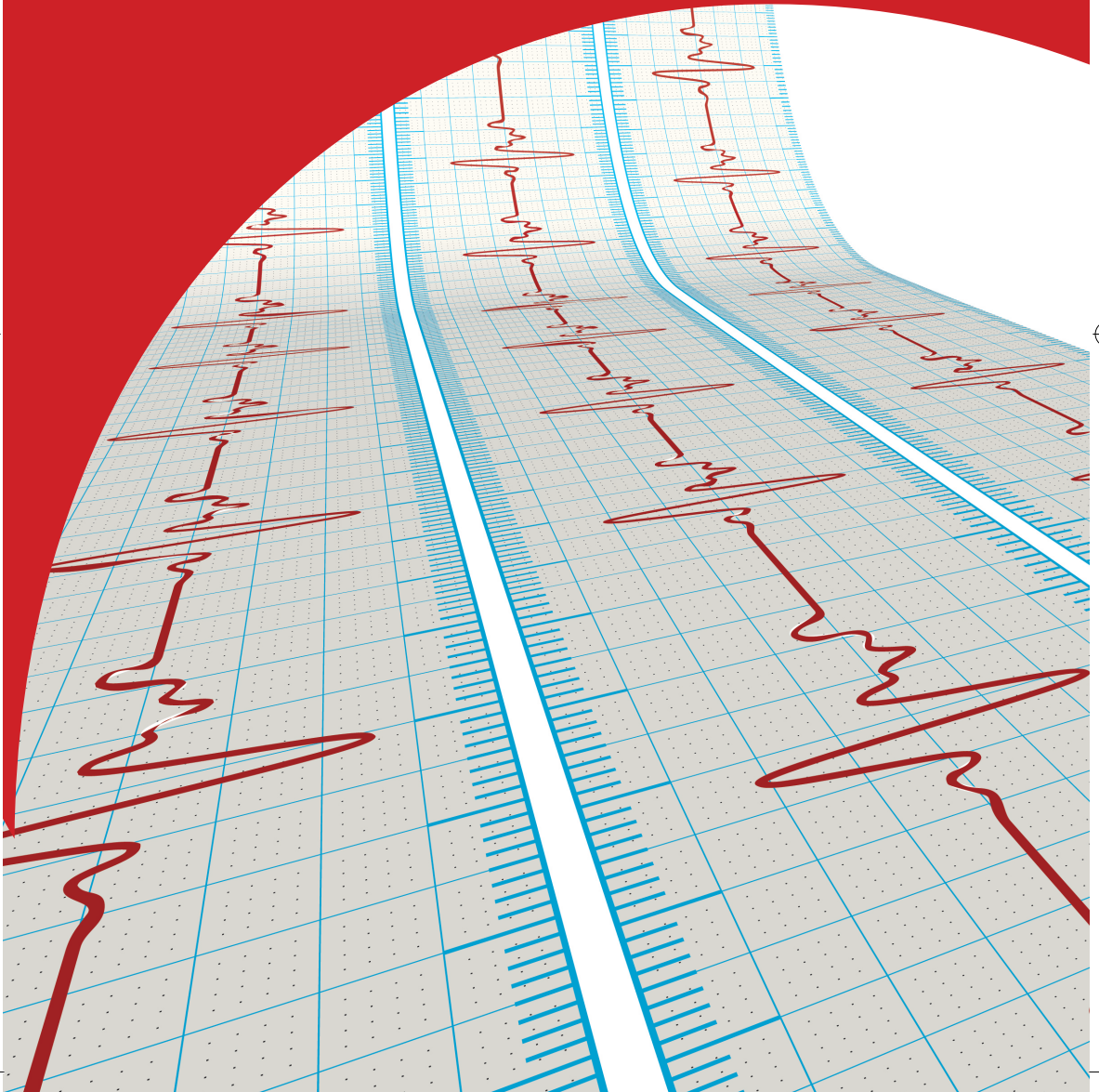
Mentalno zdravlje

Neki od prihvatnih centara imaju psihologe koji rade za organizacije civilnog društva (npr. Rehabilitacijski centar za stres i traumu, Društvo za psihološku pomoć, Liječnici svijeta i dr.) i pružaju psihološku podršku i usluge osobama koje su smještene u centrima.

U slučaju potrebe za hitnim psihijatrijskim liječenjem odnosno ozbiljnog mentalnog poremećaja koji ugrožava samu osobu i/ili njenu okolinu, treba odmah zvati hitnu medicinsku pomoć na 112 ili 194.

Hitna medicinska služba

*U Hrvatskoj je **Hitna medicinska služba dostupna 24 sata dnevno, svim danima, uključujući i blagdane i neradne dane, pozivom na 112 ili 194.***

Kada zovete hitnu pomoć, obavezno se predstavite, objasnite što se dogodilo, tko i zbog čega treba medicinsku pomoć, kao i gdje se nalazite. Ostanite mirni i pažljivo slušajte upute. Nakon obavljenog poziva, držite telefonsku liniju slobodnom u slučaju da Vas ekipa hitne pomoći bude zvala.

Hitnu medicinsku službu zovite samo ako se radi o **ozbiljnom zdravstvenom stanju** koje neposredno ugrožava život osobe ili bi moglo ugroziti život ako bi se čekalo na doktora primarne zdravstvene zaštite.

U Hitnoj medicinskoj službi **ne možete dobiti uputnice niti recepte za lijekove koje inače uzimate u sklopu svoje redovite terapije.**

Svaki stranac bez obveznog zdravstvenog osiguranja ili koji ne ostvaruje pravo na zdravstveno osiguranje temeljem EU regulativa ili međunarodnih sporazuma, ima pravo na hitnu medicinsku pomoć, uključujući i hitan prijevoz i njegu do medicinske ustanove, sa ciljem otklanjanja izravne prijetnje za život i zdravlje, u skladu s osnovnim pravima iz obveznog zdravstvenog osiguranja. Osoba koja ilegalno boravi na području Republike Hrvatske ima pravo na hitnu medicinsku pomoć.

Pozivanjem hitne medicinske pomoći u opravdano hitnim situacijama, po dolasku tima hitne medicine, ugrožene osobe bit će pregledane, pružit će im se potrebno liječenje, propisati potrebna terapija i po potrebi će biti prebačene u bolnicu.

Pozivi hitne medicinske službe: 112 ili 194

Zdravlje žena

Zdravstvena zaštita žena obuhvaća zdravstvene usluge i savjetovanje o planiranju obitelji, liječenje neplodnosti, zdravstvenu zaštitu tijekom trudnoće i nakon poroda, prevenciju, otkrivanje i liječenje ginekoloških bolesti te ublažavanje perimenopauzalnih problema. Zdravstvenu zaštitu žena provode ginekolozi u domovima zdravlja, ugovornim privatnim klinikama i nekim bolnicama.

Preventivna zdravstvena skrb

Sve žene u dobi između 25 i 64 godine sa obveznim zdravstvenim osiguranjem imaju pravo na preventivni ginekološki pregled svake tri godine u svrhu **ranog otkrivanja raka grlića maternice**, a koji se provodi u sklopu nacionalnog programa probira.

Žene u dobi od 50 do 69 godina imaju pravo na radiološki pregled dojki svake dvije godine sa svrhom **ranog otkrivanja raka dojke**, također u sklopu nacionalnog programa probira.

Planiranje obitelji i kontracepcija

U sklopu planiranja obitelji, postoje različiti oblici kontracepcije (npr. kondomi, hormonalna kontracepcija, IUD, diafragma, sterilizacija). Žena u razgovoru sa ginekologom primarne zdravstvene zaštite može razmotriti i odabrati vrstu kontracepcije koja je za nju najbolja.

Neka kontraceptivna sredstva, npr. oralni hormonski kontraceptivi (pilule) su dostupne bez recepta i mogu se kupiti u ljekarnama. Kondomi se nalaze u slobodnoj prodaji (ljekarne i trgovine).

U slučaju da ste imali nezaštićeni spolni odnos, a ne planirate trudnoću, otidite što prije ginekologu primarne zdravstvene zaštite kako bi Vam propisao hitni kontraceptiv. To je lijek koji može spriječiti trudnoću ako se uzme u prvih 72 sata nakon nezaštićenog spolnog odnosa.

Preventivna i zdravstvena zaštita tijekom trudnoće i poroda

Trudnoća

U Hrvatskoj je preventivna zdravstvena zaštita trudnica osigurana tijekom cijele trudnoće u obliku periodičnih pregleda i ultrazvučnih pretraga.

Preporuka je da žena dogovori termin kod ginekologa primarne zdravstvene zaštite čim sazna da je trudna. Tijekom prvog pregleda ginekolog utvrđuje zdravstveno stanje trudnice i bebe, eventualnu potrebu za dodatnim testovima te savjetuje ženu o pravilnoj prehrani, tjelesnoj aktivnosti i drugim zdravim navikama tijekom trudnoće. Na prvom pregledu trudnica dobiva i trudničku knjižicu u koju se bilježe svi nalazi tijekom prvog i budućih pregleda, pa je važno da žena tu knjižicu ima stalno sa sobom tijekom cijele trudnoće.

Domovi zdravlja i bolnice organiziraju besplatne trudničke tečajeve za trudnice i njihove partnere, tijekom kojih dobivaju korisne informacije o trudnoći i pripremaju se za porod.

Porod

Žene u Hrvatskoj obično rađaju besplatno u državnoj bolnici gdje imaju osiguranu svu potrebnu skrb. Žena se s djetetom obično otpušta iz bolnice nekoliko dana po porodu, nakon opservacije i savjetovanja žene o dojenju i njezi djeteta.

U Hrvatskoj partneri obično mogu prisustvovati porodu pod uvjetom da su prethodno prošli potrebnu edukaciju za buduće očeve te se dogovorili s osobljem bolnice da će prisustvovati porodu.

Po porodu, za vrijeme babinja, žene imaju pravo i na savjete patronažne sestre.

Neželjena trudnoća

U Republici Hrvatskoj je dozvoljen prekid trudnoće u slučajevima neželjene trudnoće, pod određenim uvjetima. Obavlja se uz nadzor liječnika pod određenim uvjetima u bolnicama i dodatno se plaća.

Stomatološka zaštita

Doktor dentalne medicine (stomatolog) u primarnoj zdravstvenoj zaštiti posjećuje se bez uputnice, ali obično uz prethodno dogovoreni termin pregleda. Stomatolozi rade u domovima zdravlja ili ugovornim privatnim ordinacijama ili klinikama. Obvezno zdravstveno osiguranje ne pokriva sve zdravstvene usluge stomatološke zaštite.

Hitna i neophodna stomatološka skrb dostupne su u Republici Hrvatskoj i uključuju lijekove i ostale medicinske postupke neophodne u liječenju, oporavku i otklanjanju bolesti ili posljedica bolesti zuba. Stomatološka zdravstvena zaštita dostupna je u zdravstvenim ustanovama.

U slučaju da Vam zbog hitnoće zatreba stomatolog izvan radnog vremena stomatologa primarne zdravstvene zaštite, obratite se hitnoj stomatološkoj službi koju imaju organizirane samo neke zdravstvene ustanove.

Lijekovi

Lijekovi dostupni u Republici Hrvatskoj koje financira Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) se dijele na dvije liste:

- **osnovna lista lijekova** (A lista – lijekove u potpunosti financira HZZO)
- **dopunska lista lijekova** (B lista – lijekove djelomično financira HZZO, djelomično pacijenti).

Lijekovi s osnovne liste lijekova su besplatni za osiguranike, neovisno o statusu osiguranika (dob, financijski status i dr.).

Ako Vam je doktor primarne zdravstvene zaštite propisao neki lijek, **možete ga podići u ljekarni uz predočenje recepta i dozvole boravka** kojom dokazujete svoj status. Odrasla osoba koja ima samo obvezno zdravstveno osiguranje, morat će veliki broj lijekova nadoplatiti.

Neki lijekovi (npr. protiv bolova, povišene temperature, kašlja i dr.) mogu se kupiti bez liječničkog recepta.

Postoji mnogo ljekarni koje se nalaze diljem Republike Hrvatske na raznim lokacijama, a adrese možete pronaći na internetskim stranicama Registra Ljekarni:

<http://www.hlj.k.hr/Registri/RegistarLjekarniuRH/tabid/66/Default.aspx>

Izdvojen je popis dežurnih ljekarni koje rade svaki dan 00-24 sata u Gradu Zagrebu:

Gradske ljekarne Zagreb (www.gljz.hr)

- Trg bana J. Jelačića 3, tel: 01/4816 198
- Ilica 301, tel: 01/ 3750 321
- Ozaljska 1, tel: 01/ 3097 586
- Grižanska 4, tel: 01/ 2992 350
- Av. V. Holjevca 22, tel: 01/ 6525 425

Radno vrijeme:

Dan: 07.00 - 20.00 sati

Noć: 20.00 - 07.00 sati

Korisni kontakti

Ovdje možete pronaći popis istaknutih ustanova s kontaktima.

Prihvatilišta i prihvatni centri:

- Prihvatilište za tražitelje azila Zagreb (Porin),
Sarajevska cesta 41, 10000 Zagreb
- Prihvatilište za tražitelje azila Kutina, Sisačka ulica 3,
44320 Kutina
- Prihvatni centar za strance Ježevo, Slavka Kolara 82,
Obedišće Ježevsko, 10370 Dugo Selo

Ministarstvo zdravstva: Ksaver 200a, 10000 Zagreb;

Tel: 01 46 07 555; Fax: 01 46 77 076;

e-mail: pitajtenas@miz.hr

***Domovi zdravlja s kojima Ministarstvo zdravstva ima
ugovor o pružanju zdravstvene zaštite u Prihvatilištima/
Prihvatnim centrima:***

- Dom zdravlja Zagreb Centar; Tel: 01 4897-601,
01 4897-610; Fax: 01 4843-456, 01 5804-604;
e-mail: ravnateljstvo@dzz-centar.hr

- Dom zdravlja Zagrebačke županije,
Ljudevita Gaja 37, 10430 Samobor;
Tel: 01 6040-604, 01 6040-605; Fax: 01 6040-230
- Dom zdravlja Kutina, Antuna Gustava Matoša 42,
44320 Kutina; Tel: 044 630 666; Fax: 044 630 844;
www.dz-kutina.hr

Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Rockefellerova 7,
10000 Zagreb; Tel: 01 4863 222; *www.hzjz.hr*

SOS / hitni pozivi: 112 ili 194

Organizacije civilnog društva i međunarodne organizacije (adrese, kontakt telefoni i elektronske adrese su dostupni na internetu):

- Are You Syrious?
- Centar za mirovne studije - CMS
- Hrvatski pravni centar
- Hrvatski Crveni križ - HCK
- IOM

- Isusovačka služba za izbjeglice (Jesuit Refugee Service, JRS)
- Liječnici svijeta (Médecins du Monde, MDM)
- Rehabilitacijski centar za stres i traumu - RCT
- RODE
- Društvo za psihološku pomoć - DPP
- UNHCR
- UNICEF
- Volonterski centar Osijek

18 horizontal lines for text entry.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Rockefellerova 7

10000 Zagreb, Hrvatska

<http://www.hzjz.hr>

<http://careformigrants.eu>

Zagreb, 2016.